مجلهٔ دانشگاه علوم پزشکی بابل
دوره شانزدهم، شماره ۱۲، آذر ۱۳۹۳، صفحه ۵۳-۴۸

گزارش کوتاه

بررسی سطح استرس و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل، (۹۳-۱۳۹۲)

شیما نفرزاده (DDS,MS)[۱]، محمود حاج احمدی (PhD)*[۲]، سوسن موعودی (MD)[۳]، شایان مسافری[۴]

۱-گروه پاتولوژی دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل
۲- مرکز تحقیقات بیماری های غیرواگیر کودکان امیرکلا، دانشگاه علوم پزشکی بابل
۳-گروه اعصاب و روان دانشگاه علوم پزشکی بابل
۴-دانشگاه علوم پزشکی بابل

دریافت: ۹۳/۵/۲، اصلاح: ۹۳/۷/۲، پذیرش:۹۳/۸/۵

خلاصه

سابقه و هدف: دانشجویان دندانپزشکی علاوه بر استرس های محیط بالینی که ناشی از طبیعت شغلی خود رشته دندانپزشکی می باشد، در معرض عوامل استرس زای مربوط به محیط آموزشی هم قرار دارند. استرس در صورت تداوم، پیامد های مضری از جمله: اثرات فیزیکی، روانی، عاطفی و ... را در پی خواهد داشت و تقویت منابع جسمی، روانی و اجتمایی دانشجویان در مقابله با استرس سلامت و کارایی آنها را بهبود خواهد بخشید، هدف از این مطالعه بررسی سطح استرس و همچنین شناخت عوامل استرس زای موجود در محیط دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل می باشد.

مواد و روشها: این مطالعه مقطعی، بر روی دانشجویان ورودی سال های ۸۷ تا۹۳ (سال اول تا ششم) دانشکده دندانپزشکی بابل در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ انجام پذیرفت. در این مطالعه از ۲ پرسشنامه بطور همزمان استفاده شد. پرسشنامه اول DASS ۲۱ و پرسشنامه دوم برگرفته از تحقیق دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد برای بررسی میزان استرس زایی عوامل دانشگاهی بود. پرسشنامه ها بر اساس متغیر های جنسیت، سن و سال ورود مورد تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافته‌ها: ۲۱۷نفر از دانشجویان به این پرسشنامه ها پاسخ دادند، که از این تعداد ۹۶ نفر (۴۴/۲٪) مذکر و ۱۲۱ نفر (۵۵/۸٪) مونث بودند. ۷۴/۲٪ از دانشجویان دارای استرس غیرطبیعی بودند. استرس غیرطبیعی، بیشتر در دانشجویان سال چهارم بود. همچنین میانگین استرس در دو جنس تفاوت معنی داری نداشت. عوامل استرس زای دانشگاهی از جمله به دلیل افتادن در امتحانات پایان ترم، نگرانی از آسیب زدن به بیماران و ابتلا به بیماریهای عفونی در بخش بطور معنی داری بیش از عوامل غیردانشگاهی در سطوح استرس این دانشجویان نقش داشتند ($p<۰/۰۵$).

نتیجه گیری: با توجه به نتایج تحقیق و بالا بودن میزان استرس نتایج مطالعه نشان داد که دانشجویان دندانپزشکی سطح استرسی بالایی دارند و بیشترین عامل استرس زا نیز مربوط به عوامل دانشگاهی می باشد.

واژه های کلیدی: استرس، عوامل استرس زا، دانشجویان دندانپزشکی.

مقدمه

استرس به معنی فشار یا نگرانی وارده به فرد بخاطر مشکلات موجود در زندگی هر شخص است (۱). کارهای دندانپزشکی در طی سالیان متمادی همواره همراه با درجات بالایی از استرس های شغلی بوده است (۲). بر طبق مطالعات، میزان استرس وارده در طول دوره آموزشی دندانپزشکی بسیار بیشتر از دوره آموزشی پزشکی است (۳). میزان استرس در هر فرد بنا به شخصیت فردی، اعتقادات و پشتوانه فرهنگی متفاوت خواهد بود (۴). شیوع استرس در دندانپزشکان بیش از سه برابر افراد عادی جامعه گزارش شده و دانشکده های دندانپزشکی نیز به طبع آن از محیط های آموزشی پر استرس می باشند. چراکه علاوه بر استرس های محیط بالینی که ناشی از طبیعت شغلی خود رشته دندانپزشکی می باشد، در معرض عوامل استرس زای مربوط به محیط آموزشی هم قرار دارند (۵). مطالعات نشان می‌دهند محیط دانشکده دندانپزشکی و فرآیند تحصیل در رشته دندانپزشکی به دلیل حجم زیاد دروس، فشار ناشی از کار کلینیکی، روابط استاد-دانشجو (نحوه برخورد و رفتار اساتید با دانشجویان مثل برخورد سرد، بی اهمیتی، عدم تشویق، تبعیض قائل شدن بین دانشجویان دختر و پسر، انتقاد و توقع بیش از حد از دانشجویان) و مشکلات مالی آن بالقوه محیطی پر استرس می باشد (۶). مشاهده شده است که استرس در صورت تداوم، پیامد های مضری از

این مقاله حاصل پایان نامه شایان مسافری دانشجوی دندانپزشکی و طرح تحقیقاتی به شماره ۹۲۳۷۴۲۶ دانشگاه علوم پزشکی بابل می باشد.
* مسئول مقاله: دکتر محمود حاجی احمدی
آدرس: بابل، جاده گنج افروز، دانشگاه علوم پزشکی بابل. تلفن: ۳۲۱۹۵۹۶-۰۱۱
E-mail: hajiahmadi@yahoo.com

[DOR: 20.1001.1.15614107.1393.16.12.6.8]
[DOI: 10.18869/acadpub.jbums.16.12.48]

جمله: اثرات فیزیکی، روانی، عاطفی و ... را در پی خواهد داشت (۹-۷). زیانبخش ترین اثر طولانی مدت استرس، ایجاد اختلال در عملکرد موثر تفکر و یادگیری است (۱۱و۱۰). بطوری که دانشجویانی که سطح بالایی از استرس دارند، خود را فاقد اعتماد به نفس، ضعیف در کنترل فرآیند تحصیل و ناتوان در جبران ضعف های کلینیکی خود می‌یابند (۱۲). نشان داده شده است، دانشجویانی که سطح بالاتری از اضطراب دارند نسبت به دانشجویان در شرایط مشابه ولی با سطح اضطراب پایین تر، نمرات ضعیف تری کسب می‌کنند (۱۴و۱۳). تقویت منابع جسمی، روانی و اجتمایی دانشجویان در مقابله با استرس سلامت و کارایی آنها را بهبود خواهد بخشید، از اتلاف وقت و انرژی دانشجویان و هیأت علمی جلوگیری خواهد کرد و فرآیند تحصیل را برای آنها و کار آموزشی را برای اساتید دانشکده آسانتر و پربارتر خواهد نمود (۱۵).

بر اساس تحقیقات صورت گرفته در سراسر دنیا، مهمترین عوامل استرس زا عبارتند از امتحانات، ترس از قبول نشدن در امتحانات و نگرانی برای کامل شدن ریکارمنت است. از آنجائیکه تحقیقات کمی در زمینه اندازه گیری سطح استرس در دانشجویان دندانپزشکی در کشورهای مختلف از جمله ایران انجام شده و همچنین مطالعاتی که در مورد عوامل مولد استرس انجام شده نتایج متفاوتی گزارش کرده اند، لذا به منظور شناخت عوامل استرس زای موجود در محیط هر دانشکده ضروری می‌باشد. با توجه به مطالب بالا، هدف از این مطالعه بررسی میزان استرس دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل و عوامل مرتبط با آن می باشد.

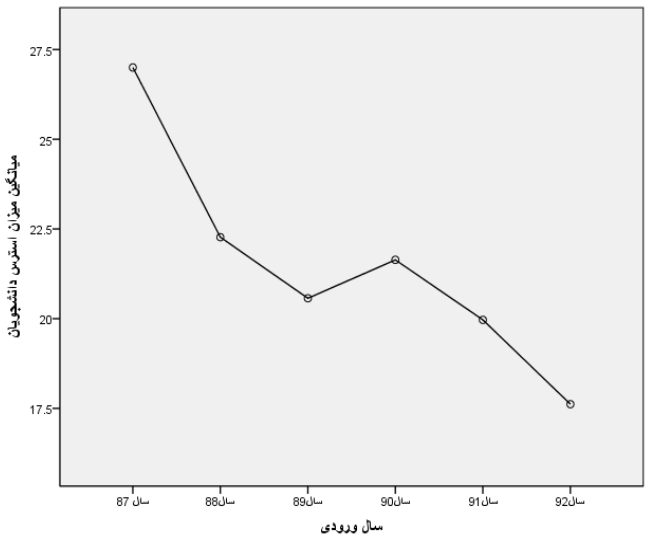
مواد و روشها

این مطالعه مقطعی بر روی دانشجویان سال های اول تا ششم دانشکده دندانپزشکی بابل به تعداد ۲۱۷ نفر انجام پذیرفت (بهداشت کاران و دانشجویان تکمیلی در این مطالعه لحاظ نشدند). در این مطالعه ۲ پرسشنامه بکار برده شده است. ضمنا روایی پرسشنامه ها توسط ۵ نفر از اساتید دانشکده دندانپزشکی بابل بررسی گردید. پایایی پرسشنامه ها با روش بازآزمایی به فاصله ۱۰ روز و با کمک ۱۵ نفر از دانشجویان مورد تأیید و اصلاح قرار گرفت که پس از انجام مراحل اعتبارسنجی، ضریب آلفا-کرومباخ پاسخنامه ها عدد قابل قبول ۰/۷۴۳(بالای ۷۰٪) را که نشان دهنده میزان اعتبار بالای پاسخنامه ها بوده را نشان می دهد. ابتدا از پرسشنامه DASS ۲۱ که شامل ۲۱ پرسش بود استفاده شد که این پرسشنامه توسط Lovibond و همکاران به منظور ارزیابی میزان استرس طراحی شده است (۱۶).

این پرسشنامه دارای دو قسمت می‌باشد. قسمت اول شامل سوالاتی مربوط به خصوصیات فردی نظیر سن، جنس، وضعیت تاهل و سال ورود و بخش دوم شامل سوالات برای تعیین میزان استرس دانشجویان است. این پرسشنامه توسط Sahebi و همکاران و Moradipanah برای جمعیت ایرانی اعتبارسنجی شده است (۱۷). پس از تصحیح پرسشنامه ها، دانشجویانی که نمره دریافتی شان در محدوده ۱۴-۰ بود، بعنوان استرس طبیعی و دانشجویان با نمره ≤۱۵بعنوان استرس غیر طبیعی در نظر گرفته شد. پرسشنامه های ناقص و یا دانشجویانی که در زمان تحقیق، داروهای کاهنده استرس مصرف کرده بودند و یا با سابقه اختلال روانپزشکی عمده سایکوز و افسردگی، از طریق پرسش شفاهی مشخص شده و سپس از مطالعه حذف شدند. در ادامه پرسشنامه دوم، که شامل سوالاتی در زمینه عوامل دانشگاهی مسبب استرس است، توسط دانشجویان تکمیل شد. پاسخ های این پرسشنامه ها دارای نمره از ۰ تا ۳ بود (به ترتیب: اصلا=۰، کم=۱، متوسط=۲ و زیاد=۳) که میزان استرس زایی هر یک از عوامل را تعیین می‌کرد. طریقه امتیاز دهی به پرسشنامه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت بود. داده ها با استفاده آزمون های آماری T-Test و ANOVA تجزیه و تحلیل و $p<0/05$ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته ها

در این مطالعه، ۲۱۷ نفر از دانشجویان شرکت نمودند که ۹۶ نفر مذکر (۴۴/۲٪) و ۱۲۱ نفر مونث (۵۵/۸٪) بودند. تعداد متاهلین ۶ نفر و مجردین ۲۱۱ نفر بود. دانشجویان ورودی ۹۲، ۳۴ نفر (۱۵/۷٪)، ورودی ۹۱، ۳۱ نفر (۱۴/۳٪)، ورودی ۹۰، ۳۶ نفر (۱۶/۶٪)، ورودی ۸۹، ۴۴ نفر (۲۰/۳٪)، ورودی ۸۸، ۳۷ نفر (۱۷/۱٪) و ورودی ۸۷، ۳۵ نفر (۱۶/۱) بودند. براساس نتایج پرسشنامه ۲۱ DASS فراوانی دانشجویان دارای استرس طبیعی (نمره استرس ۱۴ و کمتر) ۵۶ نفر (۲۵/۸٪) و دانشجویان دارای استرس غیرطبیعی (نمره استرس ۱۵ به بالا) ۱۶۱ نفر (۷۴/۲٪) بود. میانگین نمره استرس در کل نمونه ها ۹/۵۹±۲۱/۵۳ بود. همچنین کمترین نمره استرس بدست آمده صفر و بیشترین نمره استرس بدست آمده ۵۵ بود. میانگین میزان نمره استرس در دانشجویان ورودی ۹۲ ۱۱/۰۴۸±۱۷/۶۲، ورودی ۹۱ ۵/۵۴±۱۹/۹۷، ورودی ۹۰ ۱۱/۲۵±۲۱/۶۴، و بیشترین میزان میانگین استرس در دانشجویان ورودی ۸۷ مشاهده شد (نمودار ۱).

نمودار۱. میانگین میزان استرس در دانشجویان دندانپزشکی بر حسب سال ورود به دانشگاه

میانگین استرس در دانشجویان مذکر ۱۰/۵۹±۲۱/۸۶ و مونث ۸/۷۶±۲۱/۲۶ بود. سطح استرس در دانشجویان مذکر بیشتر از دانشجویان مونث بود، اما این اختلاف معنی دار نبود. ۵۲/۹٪ دانشجویان ورودی ۹۲، ۸۰/۶٪ ورودی ۹۱، ۶۳/۹٪ ورودی ۹۰، ۸۶/۴٪ ورودی ۸۹ و ۷۸/۴٪ ورودی ۸۸ و ۸۰٪

[DOR: 20.1001.1.15614107.1393.16.12.6.8]
[DOI: 10.18869/acadpub.jbums.16.12.48]

دانشجویان ورودی ۸۷ دارای استرس غیرطبیعی بودند. بیشترین میزان استرس غیـــرطبیـــعی در دانشجویان ورودی ۸۹ مشاهده شد. دانشجویان سال های مختلف تحصیلی در میانگین استرس اختلاف معنی داری را نشان دادند (p=۰/۰۰۲). از ۲۱۷ دانشجوی شرکت کننده در مطالعه ۱۷۶ نفر (۹۱٪) مسائل دانشگاهی و ۱۶ نفر (۸/۳٪) مسائل خارج دانشگاهی را مهمترین عامل استرس خود می دانستند. (تعدادی از دانشجویان به این سوال پاسخ ندادند). بیشترین استرس زایی مربوط به مردود شدن در امتحانات پایان ترم یا دوره بالینی، نگرانی از آسیب زدن به بیماران در هنگام حضور در بخش، عدم موفقیت در تکمیل به موقع ریکارمنت، عدم وجود تعداد کافی بیماران در بعضی بخش ها و ابتلا به بیماری عفونی در بخش بود (جدول ۱).

جدول۱. میانگین نمره عوامل استرس زای دانشگاهی در دانشجویان با استرس طبیعی و غیرطبیعی به تفکیک سوالها

عامل استرس زا	نمره کسب شده	
	طبیعی	غیرطبیعی
عدم هماهنگی بین آموزش های تئوری و آنچه در بخش با فانتوم اجرا می شود.	۱	۱/۲۷
عدم برآورده شدن نیازهای دانشجویان توسط مسئولین دانشکده.	۱/۳۹	۱/۳۹
عدم پاسخگویی تجهیزات موجود در بخش یا فانتوم به نیاز های دانشجویان.	۱/۵۲	۱/۳۵
عدم رضایت از روش تدریس اساتید.	۱/۰۹	۱/۳۴
عدم رضایت از برخورد اساتید با دانشجویان در بخش و...	۱/۰۹	۱/۲۹
عدم رضایت از همکاری پرستاران با دانشجوبان در بخش فانتوم.	۰/۷۵	۱/۲۰
عدم رضایت از مدت زمانی که دانشجویانی ملزم به حضور در بخش هستند.	۰/۸۷	۱/۱۵
نگرانی ازابتلا به بیماری عفونی در بخش.	۱/۵۲	۱/۶
نگرانی از آسیب زدن به بیماران در هنگام حضور در بخش.	۱/۳۹	۱/۷۵
عدم رضایت از ارزشیابی عملکرد بالینی دانشجویان توسط اساتید.	۰/۸۴	۱/۲۱
تبعیض بین دانشجویان در پاسخگویی به سوالات و ارزشیابی دانشجویان توسط اساتید.	۱/۱۱	۱/۲۶
مناسب نبودن برنامه ریزی واحد های تئوری و عملی و انتخاب واحد.	۱/۲۹	۱/۳۲
نگرانی از عدم موفقیت در تکمیل به موقع ریکارمنت.	۱/۳۸	۱/۶۸
استرس به دلیل افتادن در امتحانات پایان ترم یا دوره بالینی.	۱/۸۶	۲/۱۷
حجم زیاد کارها و نبودن وقت آزاد برای فعالیت های دیگر(تفریحی)	۱/۴۵	۱/۳۹
کسب نکردن مهارت های لازم در پره کلینیک.	۰/۹۳	۰/۷۴
عدم وجود تعداد کافی بیماران در بعضی بخش ها.	۱/۳۶	۱/۶۳

بحث و نتیجه گیری

طبق نتایج تحقیق حاضر، استرس غیرطبیعی در ۷۴/۲٪ از دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل مشاهده شد. شیوع استرس غیر طبیعی در دانشجویان دندانپزشکی مشهد ۵۲٪ گزارش شد (۱۸). همچنین مطالعه ای که بر روی دانشجویان پزشکی مالزی صورت گرفته است، نشان داد شیوع استرس غیر طبیعی در این دانشجویان ۴۱/۹٪ بود (۱۹). مشاهده استرس غیرطبیعی در بیشتر از نصف دانشجویان دندانپزشکی دانشکده دندانپزشکی بابل حائز اهمیت است و یافتن علل و عوامل مسبب آن ضروری می نماید. از جمله این دلایل می توان به تفاوت در برخی سوالات پرسشنامه ها و همچنین جمعیت مورد مطالعه بیشتر در تحقیق حاضر، اشاره کرد.

تحقیقی کـه در دانشـگاه علـوم پزشـکی مشـهد (۱۸) انجـام شـد، عوامـل دانشگاهی استرس زا بطور معنی داری نسبت به عوامل غیردانشگاهی اسـترس زا در میزان استرس دانشجویان نقش داشت. تحقیق ما نیز بیانگر همین واقعیت بوده است که بیانگر لزوم توجه بیشتر مسئولین به مقوله ایجاد محیط آموزشی و روانی مناسب و آرام برای حداکثری کردن بهره وری دانشجویان این دانشکده است.

در مطالعه ما بیشترین میزان میانگین استرس در دانشجویان سال ششم دیده شده است. در تحقیقی که در سال ۲۰۰۷ بر روی دانشجویان دندانپزشکی دندانپزشکی دانشگاه Fiji صورت گرفت، میزان استرس در دانشجویان سال سوم بیشتر از دیگر دانشجویان بود و پس از آن به ترتیب دانشجویان سال چهارم و پنجم قرار داشتند. در این دانشگاه دانشجویان در سال سوم وارد کلینیک می شوند (۲۰). بنظر می رسد در دانشکده دندانپزشکی بابل، استرس دانشجویان سال آخر به دلیل نزدیک بودن به زمان فارغ التحصیلی و نگرانی از گذراندن کلیه واحد های عملی و تئوری بیشتر از سایر سالها بوده است.

همچنین در دانشگاه پزشکی مادرید اسپانیا که دانشجویان رشته دندانپزشکی در سال سوم وارد کلینیک می شوند نیز، بالاترین میزان استرس در دانشجویان سال سوم مشاهده شد و دانشجویان سال پنجم کمترین میزان استرس را داشتند (۲۱). در مطالعه حاضر، بیشترین میزان استرس غیرطبیعی در دانشجویان سال چهارم بود که این امر نشان دهنده اثر مهم استرس زایی ورود به محیط کلینیکی و بالینی است. این یافته با نتیجه مطالعه حاضرتفاوت دارد. علت این تفاوت شاید این باشد که در دانشکده دندانپزشکی بابل، در بدو ورود به کلینیک، اساتید ملاحظه جدید الورود بودن دانشجویان را کرده و همینطور امکانات لازم برای گذراندن واحدهای عملی برایشان فراهم است.

طبق نتایج تحقیق حاضر میانگین نمره استرس در دانشجویان مذکر بیشتر از دانشجویان مونث بود اما این اختلاف معنی دار نبود. میانگین نمره عوامل استرس‌زا در هر دو گروه بالاتر از متوسط بود، لذا می توان گفت عوامل استرس‌زای دانشگاهی، اثر تقریبا مشابهی را بر دانشجویان مذکر و مونث دارند، که می تواند ناشی از مسئولیت پذیری دانشجویان مذکر در زندگی زناشویی آینده باشد. در تحقیقی که بر روی دانشجویان دندانپزشکی مشهد انجام شد، میانگین نمره استرس در دانشجویان مونث بیشتر از دانشجویان مذکر بود که این تفاوت معنی دار نبود. همچنین در تحقیق انجام شده بر روی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه پزشکی مالزی، میزان استرس دانشجویان مونث بیشتر از دانشجویان مذکر بود که با نتایج مطالعه حاضر مغایرت دارد. همچنین میانگین استرس دانشجویان مجرد بیشتر از دانشجویان متاهل بوده و اختلاف معنی داری را نشان

[DOR: 20.1001.1.15614107.1393.16.12.6.8]
[DOI: 10.18869/acadpub.jbums.16.12.48]

داده است که مهترین دلیل آن می تواند نگرانی کاذب در مورد تامین زندگی آینده و آرامش روانی کمتر در مقایسه با دانشجویان متاهل باشد. در تحقیق حاضر، دانشجویان سال ششم بیشترین میزان میانگین استرس را دارا بودند که این می‌تواند به سبب دغدغه فکری آنها پیرامون آینده شغلیشان باشد که با ارائه راهکارهایی در جهت ایجاد فرصت های شغلی مناسب، می توان از این میزان استرس کاهید. مهمترین عامل استرس زا در بین دانشجویان دندانپزشکی تعداد ناکافی بیماران است که موضوعی است بسیار مهم که می توان با راهکارهایی از جمله کاهش تعرفه های دانشگاه و تبلیغات گسترده، آن را کنترل کرد. در تحقیقی که توسط Nasouhi و همکاران در سال ۱۳۸۳در دانشگاه آزاد اسلامی تهران بر روی دانشجویان دندانپزشکی انجام شد، مشخص کرد که بیشترین میزان استرس مربوط بود به فضایی است که اساتید برای دانشجویان بوجود می‌آورند (۲۲). عوامل استرس زای دانشگاهی از جمله به دلیل افتادن در امتحانات پایان ترم، نگرانی از آسیب زدن به بیماران و ابتلا به بیماریهای عفونی در بخش بطور معنی داری بیش از عوامل غیردانشگاهی در سطوح استرس این دانشجویان نقش داشتند. با توجه به مشاهده استرس غیرطبیعی در درصد بالایی از دانشجویان رشته دندانپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی بابل، لزوم توجه و بر طرف نمودن عوامل مسبب استرس ضروری می نماید.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت تحقیقات و فناوری دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل به دلیل حمایت مالی از تحقیق تشکر و قدردانی می گردد.

[DOR: 20.1001.1.15614107.1393.16.12.6.8]
[DOI: 10.18869/acadpub.jbums.16.12.48]

Evaluation of Stress Level and Its Related Factors in Dentistry Students of Babol University of Medical Sciences (2013-2014)

SH. Nafarzadeh (DDS,MS)[1], M. HajiAhmadi (PhD)*[2], S. Moudi (MD)[3], SH. Mosaferi [4]

1.Department of Oral, Maxillofacial Pathology, School of Dentistry, Babol Medical University, I.R.Iran.
2.Non-Communicable Pediatric Diseases Research Center, Amirkola, Babol University of Medical Sciences, Babol, I.R.Iran.
3.Department of Psychiatry, Babol Medical University, I.R.Iran.
4.School of Dentistry, Babol Medical University, I.R.Iran.

J Babol Univ Med Sci; 16(12); Dec 2014; PP:48-53
Received: Jul 24th 2014, Revised: Aug 6th 2014, Accepted: Oct 27th 2014.

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Dentistry students are exposed to environmental stresses in addition to educational stresses. The continuous stress can lead to the complications such as physical, mental and emotional injuries. Strengthening the physical, mental and social resources can improve the performance and health of students against stress. The aim of this study was to evaluate the stress level and identify the stressors in faculty of dentistry in medical sciences of Babol.

METHODS: This cross-sectional study was done in academic year of 2013-2014 on dentistry students who entered the Dentistry Faculty of Babol from 2008. In this research, two questionnaires were concurrently used. The first questionnaire was DASS21 and the second one was derived from the research of Mashhad Dentistry Faculty to investigate the factors that generate the stress. Questionnaires were analyzed based on the variables of gender, age and entrance year.

FINDINGS: 217 students included 96 male (44.2%) and 121 female (55.8%) completed the questionnaires. 74.2% of students who were in fourth grade had abnormal stress. In addition, there was no significant difference in the stress mean of two genders. Role of the academic stressors such as failing in final exam, embarrassing to injure the patients and to catch the infectious diseases significantly was higher than the non-academic stress factors on the stress level of students.

CONCLUSION: The results showed that the dentistry students had high levels of stress and most of them were related to academic factors.

KEY WORDS: *Stress, Stressors, Dentistry student.*

Please cite this article as follows:

Nafarzadeh SH, HajiAhmadi M, Moudi S, Mosaferi SH. Evaluation of Stress Level and Its Related Factors among Dentistry Students of Babol University of Medical Sciences in Academic Year of 2013-2014. J Babol Univ Med Sci 2014; 16(12):48-53.

* **Corresponding Author; M. HajiAhmadi (PhD)**
Address: Babol University of Medical Sciences, Ganj Afrooz Av., Babol, I.R.Iran.
Tel: +98 11 32199596
E-mail: hajiahmadi@yahoo.com

[DOR: 20.1001.1.15614107.1393.16.12.6.8]
[DOI: 10.18869/acadpub.jbums.16.12.48]

References

1.Hornby AS. Oxford advanced learner's dictionary.8th ed. Oxford:Oxford Univ Press; 2010.p.1477.
2.Hermansonn PC. Dentistry: a harzadous profession. Dent Stud. 1972;50(6):60-1.
3.Murphy RJ, Gray SA, Sterling G, Reeves K, DuCette J. A comparative study of professional student stress. J Dent Educ. 2009;73(3):328-37.
4.Acharya S. Factors affecting stress among Indian dental students. J Dent Educ. 2003;67(10):1140-8.
5.Pozos Radillo BE, Tórrez López TM, Aguilera Velasco Mde L, Acosta Fernández M, González Perez GJ. Stress Associated Factors In Mexican Dentists. Brazo Oral Res. 2008;22(3):223-8.
6.Rubenstein LK, May TM, Sonn MB, Batts VA. Physical health and stress in entering dental students. J Dent Educ. 1989;53(9):545-7.
7.Pöhlmann K, Jonas I, Ruf S, Harzer W. Stress, burnout and health in the clinical period of dental education. Eur J Dent Educ. 2005;9(2):78-84.
8.Humphris G, Blinkhorn A, Freeman R, Gorter R, Hoad-Reddick G, Murtomaa H, et al. Psychological stress in undergraduate dental students: baseline results from seven European dental schools. Eur J Dent Educ. 2002;6(1):22-9.
9.Gorter R, Freeman R, Hammen S, Murtomaa H, Blinkhorn A, Humphris G. Psychological stress and health in undergraduate dental students: fifth year outcomes compared with first year baseline results from five European dental schools. Eur J Dent Educ 2008;12(2):61-8.
10.Goldstein MB. Interpersonal support and coping among first-year dental students. J Dent Educ. 1980;44(4):202-5.
11.Haljin PR, Vitborn SK. Abnormal psychology: (clinical perspectives on psychological disorders). SeyedMohammadi Y, Translator. 4th ed. 1st ed. Tehran:Nashre Ravan; 2004. p.42. [In Persian]
12.Tedesco LA. A psychosocial perspective on the dental educational experience and student performance. J Dent Educ. 1986;50(10):601-5.
13.Cecchini JJ, Friedman N. First year dental students: Relationship between stress and performance. Int J Psychosom.1987;34(3):17-9.
14.Sanders AE, Lushington K. Sources of stress for australian dental students. J Dent Educ. 1999;63(9):688-97.
15.Heath JR, Macfarlane TV, Umar MS. Preceived sources of stress in dental student. Dent Update. 1999;26(3):94-8.
16. Lovibond SH, Lovibond PF. Manual for depression anxiety stress scales. 2nd ed. Sydney: Psychology Foundation; 1995.p.95.
17. Sahebi A, Asghari M, Salari S. Validation of depression anxiety and stress scale (DASS-21) for an Iranian population. J Dev Psychol: Psychol Iran. 2005;1(4):299. [In Persian]
18.Akbari M, Nejat AH, Dasatorani SM, Rouhani A. Evaluation of Stress Level And Related Factors Among Students Of Mashhad Dental School (Iran) In Academic Year of 2008-2009. J mash Dent Sch. 2011;35(3):165-76.
19.Sherina MS, Rampal L, Kaneson N. Psychological stress among undergraduate medical students. Med JMalaysia 2004; 59(2): 207-11.
20.Morse Z, Uraia D. Stress level of dental students at the Fiji School of Medicine. Eur J Dent Educ. 2007;11(2):99-103.
21.Barbería E, Fernández-Frías C, Suárez-Clúa C, Saavedra D. Analysis of anxiety variables in dental students. Int Dent J. 2004;54(6):445-9.
22. Shahbazi Mogadam M, Nasoohi N, Zahirodin A, Valaee N, Etedal Monfared Sh. Evaluation of Stress level, its Sources and Related Factors Among Senior Dental Students at Islamic Azad University in year 2010. J Res Dent Sci. 2011;8(3):130-4.

[DOR: 20.1001.1.15614107.1393.16.12.6.8]
[DOI: 10.18869/acadpub.jbums.16.12.48]